

INFORMAČNÍ SLUŽBY

učební text vytvořila Mgr. Helena Hubatková Selucká

učební text doplnila Mgr. Pavlína Lišovská

Vzdělávací program pro profesní kvalifikaci Knihovník v knihovně pro děti byl realizován za finanční podpory Ministerstva kultury ČR v rámci projektu VISK1

Brno 2017

Obsah

Vzdělávací cíle	1
DATA – INFORMACE – ZNALOSTI – KNIHOVNÍCI – KNIHOVNY	1
Informační etika	2
VEŘEJNÉ KNIHOVNICKÉ A INFORMAČNÍ SLUŽBY	6
Výpůjční služby.....	8
Informační služby	8
Ptejte se knihovny	8
Veřejné knihovnické služby – regionální funkce knihoven.....	9
Použité a doporučené zdroje:.....	10

Vzdělávací cíle

Po prostudování učebního textu byste (se) měli:

- vědět, co je informační etika,
- být schopni dát do souvislosti činnosti knihoven, akce v knihovnách a legislativu
- mít přehled o poskytovaných službách knihovnami,
- znát službu Ptejte se knihovny.

Měli byste získat znalosti pro splnění uvedených kritérií

v kompetenci *Poskytování bibliografických a rešeršních služeb v knihovnách s lokální a regionální působností*:

- ◆ Popsat principy služby „Ptejte se knihovny“

v kompetenci *Poskytování výpůjčních služeb v knihovnách s lokální a regionální působností (včetně meziknihovních)*:

- ◆ Popsat pravidla výpůjčních služeb knihovny s lokální a regionální působností
- ◆ Popsat pravidla služeb knihovny v souvislosti s autorsko-právními předpisy
- ◆ Vysvětlit postup řešení ztráty knihy uživatelem
- ◆ Popsat princip poskytování meziknihovních služeb v knihovně s lokální a regionální působností

DATA – INFORMACE – ZNALOSTI – KNIHOVNÍCI – KNIHOVNY

Knihovny patří mezi informační instituce. Nefungují dnes nejen díky internetu jako samostatné jednotky, ale jsou součástí jedné sítě. To umožňuje jejím pracovníkům, aby v reálném čase pracovali s mnohem větším souborem dat, informací a znalostí. Je to důležitá výhoda nejen pro koncového uživatele, ale také pro samotné knihovníky při jejich práci v knihovně i dalším vzdělávání. Každý se tak podílí na „*uchovávání a zpřístupňování informačního potenciálu a kulturního bohatství uloženého v informačních fondech knihoven.*“¹

Data, informace a znalosti jsou základem pro fungování jakéhokoli systému, organizace, společnosti, ale i pro „fungování jednotlivců“. Jejich vztah a význam je dobře uchopen v následujícím schématu²:

DATA → porozumění vztahům → INFORMACE → porozumění zákonitostem →
ZNALOST → porozumění principům → MOUDROST

¹ CEJPEK 2008, s. 134.

² HAVLÍČKOVÁ 2009, s. 5.

Kamkoliv se podíváme, všude jsou data. Jakmile tato data uchopíme a porozumíme jejich významu (už v momentě, kdy si jich všimneme), přestávají být „pouze“ data, ale stávají se informacemi. I tyto informace náš mozek (v širším smyslu systém) zpracovává a přetváří je ve znalosti. A naše znalosti jsou základem pro moudrost (v úrovni knihoven zde hraje roli právě síť informačních institucí – viz výše).

Z hlediska knihovníků z dětských oddělení je tento princip možné uchopit např. při přípravě vzdělávacího programu (besedy). Pro přípravu knihovník získává informace (původně data) o skupině, s níž bude pracovat, a následně i o tématu. Tyto informace se dostávají do souvislostí (např. při tvorbě programu na téma mravenci se dá uchopit dílo O. Sekory jako podklad, který je vhodný v obměnách pro žáky MŠ – 1. stupně ZŠ). Po realizaci programu se nově získané znalosti „neztrácí“, ale stávají se součástí knihovnickovy moudrosti společně s dalšími a dalšími znalostmi. Podobně to funguje na úrovni knihoven.

Knihovny jako informační instituce pracují především s informacemi, ty jsou základem pro výpůjční a informační knihovnické služby. Pro jejich fungování je nezbytné umět tyto informace zpracovávat, uchovávat, využívat a zpřístupňovat. Ale nejen to, je nutné to dělat vhodným způsobem. A právě to a dovednost pracovat s informacemi v souladu s informační etikou (jedná se o součást etiky, která se zabývá zásadami správného chování při práci s informacemi) je důležitý moment, který dělá z knihovníků a knihoven unikátní pracovníky a organizace.

Informační etika

Informační etika zahrnuje zásady správného chování všech účastníků procesu přenosu informace: etiku tvůrce informace (autorská etika), etiku zprostředkovatelů informací (knihovníci, vydavatelé, tlumočníci...) a etiku uživatele informací. Přičemž každý z účastníků je v jiných situacích tvůrcem, v jiných zprostředkovatelem a v jiných uživatelem. Pro příklad uvádíme ukázkou zásad správného chování jednotlivých účastníků³.

Etika tvůrce informací zahrnuje např. správné citování, nešíření informací podněcujících k násilí a nenávisti, nezákonnému jednání, nešíření pomluv apod.

Etika uživatele informací vede uživatele k tomu, aby správně informace využívali, aby co nejlépe (efektivně) informace vyhledávali a zpracovávali, neměnili jejich původní hodnotu apod.

Etika zprostředkovatele informací (a zde je nutné zdůraznit právě knihovnickou profesi) je zaměřena na dodržování autorského práva, zaručení rovného přístupu k informacím, vzdělávání k dodržování výše zmíněných etik apod.

³ Informační etika... [neuvedeno], s. 2-3.

Legislativní souvislosti

Legislativa v souvislosti s tvorbou, užíváním a zprostředkováním informací se odráží ve všech činnostech knihovny, např. při registraci nových čtenářů do knihovny – zpracování a uchovávání osobních údajů čtenářů, při akvizici a katalogizaci dokumentů, při tvorbě rešerší nebo vyhledávání informací pro čtenáře.

o Několik podnětů k zamyšlení

V následující části nejprve uvedeme několik otázek, jež mohou sloužit jako podněty k zamyšlení a následně k nim doplníme legislativní rámec, případně zdroje, z nichž je možné čerpat informace pro zodpovězení daných dotazů.

- Jak často vedete dětské čtenáře k tomu, aby si zaznamenali (uvedli) zdroj informací, z něhož čerpají informace na referát?
- Jak často při tvorbě programu pro děti uvádíte zdroje, z nichž jste čerpali úkoly, obrázky?
- Jakým způsobem řešíte s rodiči souhlas se zveřejněním fotografií či výtvarných prací jejich dětí v knihovně?
- V čem je rozdíl mezi čtením ukázky z knihy při vzdělávacím programu (besedě) v knihovně a při čtení na akci pro veřejnost?
- Jak máte ošetřenu tvorbu plakátu, pozvánek na knihovnické akce, na které vkládáte ilustrační či jiné obrázky (např. ilustrace z knížek, fotky apod.)?

Pro získání odpovědí na tyto otázky je dobré zaměřit se na platné legislativní dokumenty ČR a doporučení Národní knihovny ČR.⁴ Z koncepčního hlediska se návrhu a postupu při vzdělávání čtenářů dětských oddělení (od MŠ po VŠ) věnuje činnost Sekce pro informační vzdělávání uživatelů Sdružení knihoven ČR⁵.

o K zamyšlení – legislativní souvislosti

V první otázce se zamýšlíme nad citováním použitých zdrojů, v našem případě nejčastěji knižních či hudebních ukázek či obrazových materiálů.

Důležitým zprostředkovatelem informací o tom, co v knihovnách lze a za jakých podmínek, jsou Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (OSA, např. problematika zvukových ukázek, stahování hudby apod.)⁶ a Divadelní, literární, audiovizuální agentura (DILIA, např.

⁴ Legislativa a standardy. *IPK - Informace pro knihovny* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://ipk.nkp.cz/>>.

⁵ Sekce pro informační vzdělávání uživatelů (online). C2017 [cit. 15.5.2017] Dostupné z: Sekce pro informační vzdělávání uživatelů. *SDRUK - Sdružení knihoven ČR* [online]. Praha: SDRUK, 2017 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://sdruk.mlp.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatelu/clanek/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatelu/>>

⁶ OSA: *Ochranný svaz autorský* [online]. 2011 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://www.osa.cz/osa.aspx>

veřejná čtení v knihovnách, souhlasy se zveřejněním ukázek z knih, kopírovací služby apod.).⁷ V praxi je spolupráce s organizacemi typu DILIA a OSA velmi jednoduchá a nekonfliktní. Je to zejména dáno tím, že knihovny ukázky nevyužívají pro komerční účely, spíše jejich zveřejnění slouží k propagaci daných děl. Je to často jen o tom plánovat a udělat si prostor pro to vznést dotaz, zdali je možné získat souhlas k použití dané ukázky. Z hlediska etiky je nezbytné mít předem souhlas pro použití jakéhokoliv cizího díla. V případě literárních, hudebních děl a ilustrací je nutné dotaz směřovat na tyto organizace, v případě děl získaných na internetu (např. fotografie) nejlépe přímo na autora snímku nebo si najít fotografie, které splňují příslušnou licenci Creative Commons.

Často může mít navázání spolupráce s autory či jejich zastupujícími velkou přidanou hodnotu. Ze zkušeností knihoven vyplývá, že ty, které získávají souhlasy, mají potom často otevřený prostor pro další spolupráci s autorem či zajištění jeho osobní návštěvy na dané akci. V návaznosti na to je nutné se zamyslet také nad tím, jak často motivujeme čtenáře k tomu, aby uváděli ve svých pracích zdroje, z nichž čerpají podklady. Pokud je to jen trochu možné, je více než vhodné upozornit a namotivovat děti k tomu, aby v práci, třeba jen v omezeném rozsahu a v základních bodech, uvedli prameny a zdroje informací. Motivovat k této činnosti je můžeme mnohým – základní myšlenkou však je zachování autorských práv (nemohou si přivlastňovat cizí práci) a také možnost vracet se zpětně k probádanému, aby si dovedli znovu vyhledat původní zdroj informací a mohli s ním dále pracovat. Je jasné, že nebudeme stát dětem za zády při každé práci, ale vhodnými prostředky (slovními, rozhovorem, motivačními letáčky či také vlastním příkladem) je směřujeme k tomu, aby se naučily zcela přirozeně citace zdrojů používat také.

S tímto tématem také souvisí uvádění zdrojů, z nichž my sami čerpáme při vytváření programů v knihovně. Z hlediska legislativy souvisí s touto problematikou nejen zákon autorský⁸, ale také zákon o svobodném přístupu k informacím, v němž jsou vymezeny zákonné normy pro zveřejňování informací v dalším rozměru (zmiňuje se zde i ochrana osobních údajů, povinně zveřejňované informace o institucích, právo na informace apod.), tudíž i s jeho náplní bychom se měli při své práci zabývat, je proto nutné seznámit se minimálně rámcově s jeho obsahem⁹. Velkou pomocí, jak již bylo naznačeno, je získání obrazového materiálu a dalších podkladů s licenci Creative Commons¹⁰, což znamená v tom nejvíce liberálním případě, že stačí uvést pouze zdroj, jinak s nimi lze nakládat volně (dále existuje dalších pět variant, v nichž se postupně zpřísnují podmínky užití díla). Pokud si nejsme jistí, jak citaci vytvořit, jsou k dispozici online generátory citací, jež nám po zadání požadovaných povinných údajů dle typu dokumentu či média (jsou-li údaje dostupné, v případě nedostupnosti některého z údajů je tento údaj vynechán)

⁷ DILIA: *Divadelní, literární, audiovizuální agentura* [online]. Praha: DILIA [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.dilia.cz/>>.

⁸ *Autorské právo* [online]. [cit. 2017-06-27]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.npk.cz/legislativa/01_LegPod/autorske-pravo>.

⁹ *Svobodný přístup k informacím* [online]. [cit. 2017-06-27]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.npk.cz/legislativa/01_LegPod/svobodny-pristup-k-informacim>.

¹⁰ Úvod: Creative Commons Česká republika. *Creative Commons Česká republika* [online]. 2017 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.creativecommons.cz/uvod/>>.

vygeneruje citaci dle normy. Jedním ze známých generátorů jsou např. Citace.com¹¹, jež umožňují vytvářet citace dle normy ISO 690 pro různé typy tištěných i internetových zdrojů. Novější verze Microsoft Office Word mají v sobě zabudovány rovněž citační generátory, jež jsou schopny přímo v textu tyto citace vytvářet (dle norem ISO 690, APA a dalších) a umisťovat je do nich dle autorovy potřeby.

Při vytváření pozvánek a plakátů platí přirozeně obdobná pravidla v případě, že užíváme jako podklady (fotografie, obrázky, ilustrace či texty) cizího díla – vždy je třeba se řídit pravidly citační etiky¹², tzn. ocitovat užití zdroje, aby nedošlo k porušení autorského zákona.

Během akcí v knihovnách velmi často pořizujeme množství fotografií, s nimiž dále pracujeme – vytváříme tematické výstavy v půjčovnách, umisťujeme je do fotogalerií na webovém sídle knihovny nebo je dáváme dokonce na Facebook knihovny či Instagram knihovny, má-li je instituce zřízeny.

Zveřejňování fotografií se zachycenou podobou člověka je možné dle občanského zákoníku jen s jeho souhlasem, ale existují zákonné výjimky, kdy je možné učinit tak i bez jeho souhlasu, ovšem při splnění několika podmínek. Těmito výjimkami je míněno zveřejnění za účelem uměleckým, vědeckým, ale též zpravodajským. Podmínkami však je, že zachycená osoba nebude vystavením fotografie ponížena či hanobena, bude zachována její osobní důstojnost, čest a soukromí, osoba nebude působit neupraveně či jinak nevhodně. Zároveň je třeba si uvědomit, že co jedna osoba považuje ještě za přípustné, může dalšímu člověku připadat nemístné. Proto smí knihovny zveřejňovat zachycené osoby na fotografiích „*jen přiměřeným způsobem s ohledem na celkový kontext fotografie, způsob zachycení člověka, účelu zveřejnění a konečně i při vědomí si důležitosti veřejného statutu a poslání knihovny*“¹³. Existují však akce (např. školení, semináře, přednášky apod.), kde je třeba si souhlas se zveřejněním fotografií vyžádat vždy a předem. S problematikou zveřejňování fotografií souvisí také ochrana osobních údajů¹⁴, již je třeba mít na paměti.

Co se týká předčítání či jiného reprodukování literárních ukázek na vzdělávacích programech pro školy a čtením pro veřejnost, je třeba si uvědomit rozdíly mezi oběma akcemi. Za veřejné čtení¹⁵ (byť se akce účastní velké množství osob) není považováno čtení při vzdělávacích programech, neboť je mu udělena zákonná výjimka, rovněž čtení pro zdravotně postižené osoby nepodléhá povinnému hlášení. Naopak čtení pro veřejnost povinnému hlášení podléhá, neboť byla uzavřena dlouhodobá smlouva mezi Národní knihovnou ČR a DILIA, jež celou tuto akci zastřešuje a právně

¹¹ CitacePRO [online]. Brno: Citace.com [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.citace.com/>>.

¹² Citační etika – WikiKnihovna. [online]. © 1999 [cit. 27. 6. 2017]. Dostupné z: <http://wiki.knihovna.cz/index.php?title=Cita%C4%8Dn%C3%AD_etika#Nejd.C5.AFle.C5.BEit.C4.9Bj.C5.A1.C3.AD_a_nejzn.C3.A1m.C4.9Bj.C5.A1.C3.AD_pravidla.2C_kodexy.2C_C3.BAmluvy>.

¹³ Zveřejňování fotografií z akcí v knihovnách [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/ostatni-legislativa-a-doporuceni-k-cinnostim-knihoven/zverejnovani-fotografii-z-akci-v-knihovnach>.

¹⁴ Ochrana osobních údajů [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/ochrana-osobnich-udaju>.

¹⁵ Hlášení o veřejném čtení v knihovně [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/verCteni06.htm>>.

ošetřuje. „Předmětem hlášení jsou všechna čtení pořádaná pro veřejnost, jejichž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu.“¹⁶ Z výše uvedeného vyplývá, že nebudou-li účastníci platit na takové akci vstupné, je to považováno za případ, kdy je potřeba učinit hlášení o veřejném čtení. V případě, že by vstupné bylo vybíráno, je třeba řešit licenci pro použití literárního díla řešit s autorem či dědicem autorských práv či jejich aktuálním držitelem a dojednat s ním podmínky jeho užití. Obdobně je třeba postupovat např. při užívání hudby na akcích (plesy, zábavy aj.), tentokrát se však podává hlášení o užití k Ochrannému svazu autorskému (OSA)¹⁷.

VEŘEJNÉ KNIHOVNICKÉ A INFORMAČNÍ SLUŽBY

Chceme-li se zaměřit na vymezení knihovnických a informačních služeb v knihovnách obecně či přímo v dětských knihovnách (odděleních), je nutné vycházet z definice těchto pojmů, jak je uvádí stěžejní legislativní dokument českého knihovnictví – Knihovní zákon. Knihovníci v knihovnách pro děti aplikují ve své pracovní náplni všechny tři níže zmíněné odstavce, s důrazem na odstavec třetí.

V § 4 Knihovního zákona¹⁸ jsou vymezeny veřejné knihovnické a informační služby a jejich obsah. Je možné je rozdělit na služby poskytované ze zákona zdarma, těmi pak jsou:

- zpřístupňování knihovnických dokumentů z fondu knihovny či formou MVS,
- poskytování ústních bibliografických, referenčních a faktografických informací a rešerší,
- zprostředkovávání informací z vnějších informačních zdrojů, zejména informací ze státní správy a samosprávy,
- umožnění přístupu k informacím na internetu, ke kterým má knihovna bezplatný přístup.

Za úplatu (dle skutečně vynaložených nákladů) dále poskytuje knihovna:

- zpřístupňování knihovnických dokumentů z knihovního fondu knihovny, které mají povahu rozmnoženin zvukového či zvukově obrazového záznamu,

¹⁶ BARTÁK, Jan. *Veřejná čtení (informace pro knihovny)* [online]. Praha: DILIA [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/8421-verejna-cteni-informace-pro-knihovny>>.

¹⁷ *Hudba k tanci/poslechu (plesy a jiné zábavy)* [online]. 2011 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <[http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/licence-k-u%C5%BEit%C3%AD/z%C3%A1bavn%C3%A9-produkce/hudba-k-tanci--poslechu-\(plesy-a-jin%C3%A9-z%C3%A1bavy\).aspx](http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/licence-k-u%C5%BEit%C3%AD/z%C3%A1bavn%C3%A9-produkce/hudba-k-tanci--poslechu-(plesy-a-jin%C3%A9-z%C3%A1bavy).aspx)>.

¹⁸ *ZÁKON ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provadeci-prepisy/Zakon257.htm>.

- zpřístupňování knihovních dokumentů z knihovních fondů jiných knihoven zprostředkováním jejich rozmnoženin v rámci meziknihovních reprografických služeb,
- zpřístupňování knihovních dokumentů z knihovních fondů knihoven v rámci mezinárodních meziknihovních služeb.

Provozovatel knihovny může poskytovat další služby, a to zejména:

- umožnění přístupu k placeným informacím na internetu,
- kulturní, výchovnou a vzdělávací činnost,
- vydávání tematických publikací,
- poskytování reprografických služeb,
- poskytování písemných bibliografických, referenčních a faktografických informací a rešerší.

Provozovatel knihovny vydá knihovní řád, v němž stanoví podrobnosti poskytování knihovnických a informačních služeb. Ten bývá doplněn o ceník placených služeb knihovny a různé provozní řády – např. provozní řád internetu či pravidla půjčování tematických kufříků a deskových her.

Příklady zakotvení půjčování tematických kufříků v knihovnách:

- [Knihovna Jiřího Mahena v Brně](#)
- [Knihovna města Ostravy](#)
- [Městská knihovna Břeclav](#)

Existují také zjednodušené podoby všeobecných pravidel obsažených v knihovních řádech pro menší dětské čtenáře, které sobě často zahrnují také pravidla, jak zacházet s knihou. Příklady najdete v českém i zahraničním prostředí:

- [Krajská vědecká knihovna Liberec](#)
- [Plakát Braňte knihu](#)
- [Velká Británie](#)
- [další zahraniční inspirace](#)

Jednou z nejdůležitějších složek provozu dětských oddělení knihoven je kulturní, výchovná a vzdělávací činnost. V rámci spolupráce s rodiči a učiteli mají knihovníci možnost oslovovat další dětské čtenáře a získat je pro zájem o knihovnu a její služby.

Výpůjční služby

Dětská oddělení knihoven nabízí nejširší nabídku knihovnických výpůjčních služeb. Je to dáno zejména tím, že preference této věkové skupiny (děti a mládež) jsou nejvíce různorodé. Z tohoto důvodu začaly knihovny v posledních letech půjčovat kromě tradičních tištěných knih také deskové hry, tematické kufříky, didaktické hračky či čtečky nebo tablety. Pravidla jejich půjčování jsou upravena v jednotlivých knihovních řádech knihoven.

Pro správné fungování výpůjčních služeb je nutné, aby knihovna měla dobře propracované a propojené všechny součásti knihovnického systému (modul Výpůjční služby – Clavius, modul – Výpůjčky – Cosmotron, modul Výpůjční modul – KP-SYS, modul Výpůjční protokol – Aleph apod.), jde zejména o evidenci čtenářů, výpůjček a poplatků (registrační poplatky, poplatky za rezervace dokumentů, upomínky a další), MVS. U dětských čtenářů a dospívajících čtenářů se často některé z pravidel mění v závislosti na tom, zda jsou to čtenáři do 15 let a nad 15 let.

Informační služby

Ke knihovnickým službám se čtenáři dostávají často prostřednictvím informačních služeb knihovny. Mají možnost získávat pravidelně informace o novinkách ve fondu knihovny (bulletin knihovny, výstavky apod.) nebo pomocí vlastního monitoringu či na základě zájmů se mohou obrátit na knihovníka s dotazem vágně či pregnantně formulovaným. Informační služby jsou u dětských čtenářů reflektovány také při výchovné a vzdělávací činnosti knihovny pro děti. U dětských čtenářů je potřeba dbát na to, aby se v běžném životě učili pracovat s informacemi různého charakteru a vyhledávali a používali je správně. Pro vyhledávání je možné použít různé vyhledávací strategie¹⁹.

Je na znalostech a dovednostech knihovníka, jak se s položeným dotazem vyrovnat. Pokud není schopný nalézt odpověď hned a na místě, je možné požádat čtenáře o kontakt a domluvit se ním, že se pokusí informaci zjistit dodatečně. K tomu může knihovníkovi pomoci např. virtuální služba *Ptejte se knihovny* nebo sdílení prostředí, např. elektronická konference Andersen, kde je možné dále doptat požadovanou informaci. Při zpracovávání informací např. ve formě rešerší musí být opět dodrženy zásady dané autorským zákonem a dalšími právními normami, aby bylo zpracováno vše v rámci legislativy.

Ptejte se knihovny

Čtenáři mohou využívat i virtuální způsob získávání informací z knihoven, a to např. pomocí virtuální referenční služby [Ptejte se knihovny](#). Do této služby je zapojeno více než 90 českých knihoven, od roku 2004 projekt zastrešuje a rozvíjí Národní knihovna České republiky.

¹⁹ Strategie vyhledávání – WikiKnihovna [online]. © 27. 8. 2014 [cit. 28. 6. 2017]. Dostupné z: http://wiki.knihovna.cz/index.php/Strategie_vyhled%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD.

Veřejné knihovnické služby – regionální funkce knihoven

V § 2 Knihovního zákona jsou vymezeny regionální funkce knihoven, v jejichž rámci krajská knihovna a další jí pověřené knihovny poskytují základním knihovnám v kraji především poradenské, vzdělávací a koordinační služby, budují výměnné fondy a zapůjčují výměnné soubory knihovních dokumentů a vykonávají další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb.

Zapojené knihovny můžete nalézt v [Adresáři](#).

- ❖ **ÚKOL bez učitele:** Vyhledejte si informaci, v odkazech ve zdrojích, na téma pořádání akcí, na nichž musí nebo nemusí být souhlas pro zveřejňování fotografií apod.

Použité a doporučené zdroje:

Autorské právo [online]. [cit. 2017-06-27]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/autorske-pravo>.

BARTÁK, Jan. Veřejná čtení (informace pro knihovny) [online]. Praha: DILIA [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/8421-verejna-cteni-informace-pro-knihovny>>.

CEJPEK, Jiří. Informace, komunikace, myšlení: Úvod do informační vědy. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1037-5.

CitacePRO [online]. Brno: Citace.com [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.citace.com/>>.

Citační etika – WikiKnihovna. [online]. © 1999 [cit. 27. 6. 2017]. Dostupné z: <http://wiki.knihovna.cz/index.php?title=Cita%C4%8Dn%C3%AD_etika#Nejd.C5.AFle.C5.BEit.C4.9Bj.C5.A1.C3.AD_a_nejzn.C3.A1m.C4.9Bj.C5.A1.C3.AD_pravidla.2C_kodexy.2C_.C3.BAmlu_vy>.

DILIA: Divadelní, literární, audiovizuální agentura [online]. Praha: DILIA [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.dilia.cz/>>.

HAVLÍČKOVÁ, Klára. Informační a znalostní management [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2009 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.informacniveda.cz/article.do?articleId=1131>>.

Hlášení o veřejném čtení v knihovně [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/verCteni06.htm>>.

Hudba k tanci/poslechu (plesy a jiné zábavy) [online]. 2011 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <[http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/licence-k-u%C5%BEit%C3%AD/z%C3%A1bavn%C3%A9-produkce/hudba-k-tanci--poslechu-\(plesy-a-jin%C3%A9-z%C3%A1bavy\).aspx](http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/licence-k-u%C5%BEit%C3%AD/z%C3%A1bavn%C3%A9-produkce/hudba-k-tanci--poslechu-(plesy-a-jin%C3%A9-z%C3%A1bavy).aspx)>.

Informační etika a hodnocení informací [online]. Brno: Masarykova univerzita v Brně [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/etika_opora.pdf>.

Legislativa a standardy. IPK – Informace pro knihovny [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://ipk.nkp.cz/>>.

Legislativa a standardy. IPK – Informace pro knihovny [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://ipk.nkp.cz/>>.

Ochrana osobních údajů [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/ochrana-osobnich-udaju>.

OSA: Ochranný svaz autorský [online]. 2011 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.osa.cz/osa.aspx>>.

Sekce pro informační vzdělávání uživatelů (online). C2017 [cit. 15.5.2017] Dostupné z: Sekce pro informační vzdělávání uživatelů. SDRUK - Sdružení knihoven ČR [online]. Praha: SDRUK, 2017 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://sdruk.mlp.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatelu/clanek/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatelu/>>.

Sekce pro informační vzdělávání uživatelů (online). C2017 [cit. 15.5.2017] Dostupné z: <<http://sdruk.mlp.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatele/clanek/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatele/>>.

Strategie vyhledávání – WikiKnihovna [online]. © 27. 8. 2014 [cit. 28. 6. 2017]. Dostupné z: <http://wiki.knihovna.cz/index.php/Strategie_vyhled%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>.

Svobodný přístup k informacím [online]. [cit. 2017-06-27]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/svobodny-pristup-k-informacim>.

Úvod: Creative Commons Česká republika. Creative Commons Česká republika [online]. 2017 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <<http://www.creativecommons.cz/uvod/>>.

ZÁKON ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provadeci-prepisy/Zakon257.htm>.

Zveřejňování fotografií z akcí v knihovnách [online]. Praha: Národní knihovna ČR [2017] [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/ostatni-legislativa-a-doporuceni-k-cinnosti-knihoven/zverejnovani-fotografii-z-akci-v-knihovnach>.